

یکی از سیاست‌های همیشگی دولت‌ها به ویژه دولت سیزدهم، بسط عدالت فرهنگی در کشور و ایجاد زمینه‌های فعالیت فرهنگی و هنری در سراسر کشور است. این سیاست در بیان و شعار همیشه عنوان شده ولی آمار نشان می‌دهد حداقل در حوزه نشر کتاب تا رسیدن به عدالت فرهنگی و ایجاد زمینه‌های لازم برای کاستن از مرکزگرایی شدید صنعت نشر، راه درازی در پیش داریم. اگر به آمارهای ارائه شده از

فاصله زیاد تا عدالت فرهنگی در صنعت نشر

هفته کتاب در آبان ماه هرسال برگزار می‌شود. امسال هم این هفته از ۲۱ تا ۲۷ آبان برگزار می‌شود و ما نیز برای داشتن معیار زمانی مشخص که بتواند مقایسه درستی به دست دهد، بازه زمانی اول فروردین تا اول مهر را در سه سال پشت‌سرهم یعنی ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ انتخاب کردیم. دلیل این‌که در این مقایسه، سال ۱۳۹۹ را هم محسوب کردیم این بود که در این سال، نخستین چالش‌های صنعت نشر در اثر کرونا خود را نشان داد. نمایشگاه کتاب تهران برگزار نشد و بسیاری از کتابفروشی‌ها مجبور به تعلیق فعالیت‌های خود شدند اما صنعت نشر به دلیل این‌که هنوز درحال عرضه تولیدات خود در سال ۱۳۹۸ بود، آسیب شدیدی نخورده بود. به همین منظور سال ۱۴۰۰ تصویر روشن‌تری از وضعیت صنعت نشر در دوران اوجگیری بحران کرونا را به ما نشان می‌دهد.

در شش‌ماهه نخست سال جاری درمجموع ۵۰ هزار و ۳۶۶ عنوان کتاب با شمارگان ۵۰ میلیون و ۲۳۵ هزار و ۶۷۰ کتاب در کشور منتشر شد که از این میان ۳۵ هزار و ۵۹۱ کتاب در استان تهران انتشار یافت و میانگین قیمت کتاب در این سال بیش از ۷۲ هزار تومان است. همچنین میانگین قیمت تمام‌شده هر صفحه کتاب در سال جاری حدود ۳۶۵ تومان محاسبه شده‌است.

کتاب‌های ترجمه، گران‌ترند

از میان کتاب‌های چاپ‌شده درمجموع ۲۷ هزار و ۶۷ کتاب برای گروه سنی بزرگسال تالیفی بوده‌است که شمارگان ۲۲ میلیون و ۲۴ هزار و ۹۶۶ کتاب و ۲۰ هزار و ۸۴۹ کتاب چاپ اول را شامل می‌شده‌است. میانگین قیمت کتاب‌های تالیفی بزرگسالان در این سال، ۶۸ هزار و ۲۸۶ تومان و قیمت هر صفحه ۳۳۴ تومان بوده‌است. بیشترین کتاب‌های تالیفی بزرگسال را بخش ادبیات به خود اختصاص داده که ۶۹۷۷ عنوان را شامل می‌شده‌است.

شمارگان کتاب‌های تالیفی ادبیات چهارمیلیون و ۷۲۵ هزار و ۳۲۵ کتاب بوده که از این میان حجم زیادی از کتاب‌ها یعنی ۵۲۴ کتاب چاپ اول بوده‌است و خریداران کتاب در این بخش با میانگین قیمت ۶۲ هزار و ۲۸۲ تومانی روبه‌رو شده‌اند.

پس از بخش ادبیات، تالیف در حوزه علوم اجتماعی با ۵۱۵۵ عنوان کتاب و شمارگان سه‌میلیون و ۹۷۵ هزار و ۷۴۳ عدد، رونق بیشتری داشته‌است. از این میان ۴۰۸۵ عنوان چاپ اول بوده‌است و جالب اینجاست که کتاب‌های تالیفی این حوزه، گران‌تر از دیگر حوزه‌ها هم بوده چراکه میانگین قیمت آنها ۸۶ هزار و ۹۰۰ تومان بوده‌است. حوزه علوم عملی با ۴۶۱۱ عنوان، شمارگان سه‌میلیون و ۸۱۴ هزار و ۲۲۷ و چاپ اول ۳۹۱۶ کتاب و قیمت میانگین ۶۷ هزار و ۷۸۶ تومان در رده سوم بیشترین کتاب‌های تالیفی سال جاری قرار داشته‌است.

چهارمین حوزه مورد اقبال نویسندگان برای تولید کتاب، دین بوده‌است که در این حوزه ۲۷۲۴ عنوان با شمارگان سه‌میلیون و ۹۰۷ هزار و ۱۷۳ کتاب منتشر شده که ۲۵۸۴ کتاب، چاپ اول بوده‌است. میانگین قیمت کتاب‌های تالیفی دینی کمی بیش از ۵۴ هزار تومان ارزیابی شده‌است. اگر مقایسه‌ای میان حوزه ترجمه و تالیف در بخش بزرگسال انجام بدهیم، مشخص می‌شود که ۱۱ هزار و ۴۴ عنوان کتاب ترجمه با شمارگان ۹ میلیون و ۲۷۳ هزار و ۵۶۱ کتاب در این شش‌ماه منتشر شده به میانگین قیمت آنها نزدیک به ۹۰ هزار تومان بوده‌است. به عبارت دیگر کتاب‌های ترجمه از نظر عنوان و شمارگان از کتاب‌های تالیفی بسیار کمتر تولید شده‌است ولی از آنها گران‌تر هم بوده‌است.

سوی خانه‌کتاب توجه کنیم، متوجه می‌شویم مشکل همیشگی تمرکز عمده فعالیت‌های صنعت چاپ و نشر در تهران در سه سال اخیر همچنان ادامه دارد و البته برای رفع این مشکل باید سیاست‌های بلندمدتی از سوی دولت برنامه‌ریزی و اجرا شود که تا به حال در این زمینه تحرک خاصی از دولت مشاهده نشده‌است.

در شش ماه اول سال ۱۳۹۹، حدود ۷۳ درصد کتاب‌های

«جام‌جم» در هفته کتاب وضعیت صنعت نشر ایران را بررسی می‌کند

داستان اقتصاد کتاب با الفبای ارقام

خیرگزاری آنا

در سی‌امین هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران قرار داریم. رویدادها، نشست‌ها و برنامه‌های بسیاری با محوریت کتاب و کتابخوانی در این روزها در حال برگزاری است. جدا از این هفته و برنامه‌هایش که با هدف جذب و جلب عموم مردم به کتاب و کتابخوانی سال هاست در هفته سوم آبان برگزار می‌شود، مروری بر آنچه در فضای واقعی نشر می‌گذرد می‌تواند ما را با واقعیت‌های کتاب و نشر در ایران آشنا کند. داشتن تصویری روشن و دقیق از وضعیت صنعت نشر و چاپ کتاب باعث خواهد شد قضاوت درست و علمی از آنچه در این فضا می‌گذرد، در برابر دیدگان مان قرار گیرد. به همین منظور سراغ داده‌های آماری منتشرشده از سوی خانه کتاب و ادبیات ایران رتقیم تا ببینیم صنعت نشر ایران درحال حاضر در چه موقعیتی قرار دارد و آیا بحران بزرگ ناشی از کرونا که فعالان حوزه کتاب اعم از مؤلفان، ناشران و کتابفروشان را در یکی از سخت‌ترین شرایط دهه‌های اخیر قرار داد فروکش کرده‌است یا نه.

آرش شفاعی روزنامه‌نگار

سقوط شاخص‌ها در سال ۱۴۰۰

شش‌ماه اول سال ۱۴۰۰ با شوک ناشی از برگزار نشدن نمایشگاه کتاب و تعطیلی موقت و گاه دائم بسیاری از ناشران و کتابفروشی‌ها همراه بود. در این شش‌ماه شاهد افت ۴۰۰۰ عنوان و سه‌میلیون عدد کتاب نسبت به سال جاری هستیم. در مجموع ۲۶ هزار و ۲۴۸ کتاب در شمارگان ۴۷ میلیون و ۹۰۲ هزار و ۳۰۶ عددی هستیم که از این میان همچنان استان تهران با انتشار ۳۵ هزار و ۴۲۴ عنوان کتاب پیشواز است. ۲۹ هزار و ۳۶۰ کتاب چاپ اول بوده‌است و میانگین قیمت کتاب کمی بیش

نکته

یک آمار امیدوارکننده

بحث بر سر این‌که در کشور ما چقدر کتاب برای گروه سنی کودکان و نوجوان تالیف می‌شود و این بازار در انحصار کتاب‌های ترجمه‌است، همیشه وجود داشته و خود ما هم در این صفحه به آن پرداخته‌ایم اما واقعیت نشان می‌دهد در سال جاری شاهد یک رشد قابل توجه و امیدوارکننده در حوزه تالیف کتاب برای این گروه سنی هستیم. آمار کتاب‌های ترجمه هرسال رشدی طبیعی را نشان می‌دهد اما تفاوت میان آمار کتاب تالیفی و ترجمه در سال جاری با توجه به افت شدید در سال گذشته، کاملاً معنادار است.

در شش ماهه نخست سال جاری ۳ هزار و ۹۸۱ کتاب با شمارگان ۶ میلیون و ۹۱۹ هزار و ۲۰۳ عددی برای گروه سنی کودک و نوجوان تالیف شده که ۲ هزار کتاب آن برای نخستین بار به چاپ رسیده و میانگین قیمت کتاب‌های

چاپ شده در کشور، در تهران منتشر شده‌بود. این میزان در دوره مشابه سال ۱۴۰۰، به ۷۶ درصد رسیده و البته در سال جاری این میزان اندکی کاهش داشته‌است و به ۷۰ درصد رسیده‌است. باید منتظر بود و آمار را در شش ماه دوم سال و نیز سال آینده هم پیگیری کرد تا آن زمان مشخص شود این کاهش، نتیجه سیاست‌گذاری فرهنگی دولت بوده یا عوامل دیگری در آن دخیل بوده‌است؟

چاپ کتاب در این سال به بخش علوم اختصاص یافته که میانگین قیمت در این حوزه بیش از ۵۰ هزار تومان بوده‌است. در حوزه علوم عملی در شش ماه نخست سال قبل ۳۹۲۱ عنوان کتاب با شمارگان دو میلیون و ۸۲۴ هزار و ۴۱۷ عدد و ۳۴۲۸ کتاب چاپ اول منتشر شده‌است. حوزه دین همچنان در رتبه چهارم قرار دارد و ۳۰۶۲ عنوان کتاب با شمارگان سه میلیون و ۱۵۷ هزار و ۵۱۹ عددی. ۲۱۶۹ کتاب چاپ اول و میانگین قیمت ۳۴ هزار و ۷۸۲ تومان در این حوزه منتشر شده‌است.

اما در حوزه ترجمه در این بازه زمانی ۹۷۷۴ عنوان کتاب با شمارگان هشت میلیون و ۸۸۹ هزار و ۱۶۸ عدد و میانگین قیمت حدود ۶۲ هزار تومان برای بزرگسالان ترجمه شده‌است که بازهم کتاب‌های ترجمه شمارگان بسیار کمتری نسبت به تالیف دارند و هم به‌شدت گران هستند.

هنوز به شمارگان دو سال قبل نرسیده‌ایم

از اول فروردین تا اول مهر ۱۳۹۹ در مجموع ۴۱ هزار و ۶۰۸ عنوان کتاب در کشور به چاپ رسیده که سهم استان تهران از این میان بیش از ۳۰ هزار و ۶۰۰ عنوان بوده‌است. شمارگان کتاب در این سال ۵۱ میلیون و ۹۶۴ هزار عدد بوده که از میان این تعداد کتاب، ۲۵ هزار و ۸۸۷ عنوان، چاپ اول بوده‌است. میانگین قیمت در این بازه زمانی ۳۱ هزار و ۲۱۴ تومان بوده و قیمت هر صفحه تقریباً ۱۶۴ تومان تمام می‌شده‌است.

کتاب‌های تالیفی بزرگسالان در مجموع ۲۱ هزار و ۲۸۶ عنوان شامل ۱۶ هزار و ۲۳۴ کتاب چاپ اول بوده که شمارگان آن به ۲۲ میلیون و ۹۲۶ هزار نسخه ۱۹۰ رسیده‌است. میانگین قیمت کتاب در شش ماه اول سال ۹۹، حدود ۳۰ هزار تومان و قیمت هر صفحه ۱۴۲ تومان بوده‌است.

عناوین کتاب‌های ادبی شامل ۷۹۵۸ کتاب بوده که ۶۶۰۲ عنوان، تالیفی و ۲۲۵۶ عنوان کتاب ترجمه بوده‌است. با شمارگان چهار میلیون و ۸۴۵ هزار و ۳۳۲ نسخه؛ ۱۳۷۸ کتاب چاپ اول، میانگین قیمت ۲۸ هزار و ۷۸۴ تومان. حوزه علوم اجتماعی در این سال با انتشار ۳۵۹۱ عنوان کتاب که ۲۸۶۹ عنوان آن چاپ اول بوده‌است، رتبه دوم کتاب‌های تالیفی را در اختیار داشته. این کتاب‌ها در شمارگان سه میلیون و ۴۲۷ هزار و ۲۹۶ نسخه و با میانگین قیمت ۳۴ هزار و ۶۶۰ تومان منتشر شده و این حوزه، مانند امسال گران‌ترین کتاب‌های تالیفی را به بازار عرضه کرده‌است. علوم عملی با ۳۴۲۵ عنوان کتاب، در شمارگان سه ملیون و ۱۵۷ هزار و ۵۷۲ نسخه و ۲۹۵۱ کتاب چاپ اول رتبه سوم کتاب‌های تالیفی را در اختیار داشته‌است. میانگین قیمت کتاب‌های این حوزه ۳۲ هزار تومان بوده‌است.

همچنین در این بازه زمانی ۲۹۸۱ عنوان در حوزه دین با شمارگان چهار میلیون و ۳۶۸ هزار و ۷۴۲ عدد منتشر شده که ۲۰۸۹ عنوان چاپ اول بوده و میانگین قیمت‌های دینی ۲۰ هزار و ۷۵۳ تومان برآورد شده‌است. در بین ۸۷۴۲ عنوان کتاب ترجمه برای بزرگسال، بیشترین حوزه کتاب‌های ادبی بوده که شامل ۲۲۵۶ عنوان بوده‌است.

شمارگان این کتاب‌ها هشت میلیون و ۴۸ هزار و ۹۷۳ و میانگین قیمت آن حدود ۴۱ هزار تومان و قیمت هر صفحه ۱۳۹ تومان بوده که بازهم به وضوح بیشتر از کتاب‌های تالیفی در همین بازه زمانی است. گرچه عناوین کتاب در شش ماهه نخست سال جاری رشد زیادی را نشان می‌دهد اما شمارگان کتاب در این مدت، حتی از شمارگان کتاب در همین بازه زمانی در سال ۱۳۹۹ هم کمتر است. این امر نشان دهنده افت تیراژ کتاب در دو سال اخیر است که بخشی از آن به بحران کرونا و بخشی دیگر به مشکلات اقتصادی و افزایش هزینه‌های چاپ کتاب مربوط می‌شود به گونه‌ای که قیمت تمام شده هر صفحه کتاب از ۱۶۴ تومان در سال ۱۳۶۵ به ۳۶۵ تومان در سال جاری رسیده‌است.

علامه در کنار شاعر

این عکس درست ۴۰ سال قبل در تبریز ثبت شده‌است؛ در مراسم بزرگداشت هشتادمین سالروز تولد استاد شهیدار در آبان ۱۳۶۱ در تصویر، حضور دو چهره فرهنگی ترک زبان ایران امروز را می‌بینید که متاسفانه هر دو ی آنان سال هاست به سراسر ای باقی شتافته‌اند. استاد شهیدار در این عکس در کنار علامه محمدتقی جعفری، فقیه، مفسر و فیلسوف نامی روزگار ما دیده می‌شود. علامه، خود دوستدار شعر و شیفته شاعر بزرگ همه دوره‌ها، مولانا بود. تا یادمان رفته بگوییم، امروز سالگرد درگذشت علامه هم هست؛ ایشان سال ۱۳۷۷ در چنین روزی درگذشت.

سامانه جامع ناشران رونمایی می‌شود

مدیرکل توسعه‌کتاب و کتابخوانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از رونمایی سامانه جامع ناشران همزمان با هفته‌کتاب خبر داد.

محمدحسین ظریفیان با اشاره به رویدادهای هفته‌کتاب جمهوری اسلامی، گفت: سامانه جامع ناشران با حضور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی رونمایی می‌شود. وی با اشاره به ویژگی‌های این سامانه گفت: در سامانه جامع ناشران ۱۴ فرآیند از جمله انواع ثبت‌نام، صدور پروانه‌نشر، تمدید پروانه‌نشر، تغییر نام تغییرمدیرمسئول ،انواع انتقال، انحلال نشرورسیدگی به تخلفات پیش‌بینی شده‌است که از این میان سرویس صدور پروانه‌نشر، بیش از مهلت اتصال به پنجره واحد مجوزهای دولتی در شهپور امسال آغاز به کار کرد.
مدیرکل توسعه کتاب و کتابخوانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با تأکید بر این که از این پس همه خدمات به ناشران به صورت الکترونیک ارائه می‌شود، گفت: در دو ماه گذشته با الکترونیک‌ی شدن فرآیند ثبت‌نام و صدور پروانه‌نمایش و پس از آن تمدید پروانه‌نشر، شاهد افزایش رضامندی متقاضیان هستیم و امیدواریم این روند با رضایت بیشتر فعالان حوزه نشر همراه شود.
وزارت ارشاد

قاب

جام جم

ادبیات

LITERATURE

پنجشنبه ۲۶ آبان ۱۴۰۱ ۶۳۵۸ شماره

از زبان آمار

جدول ها چه می‌گویند؟

گرچه مقادیر عددی و آمارهای مربوط به انتشار کتاب در شش‌ماهه نخست سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۱ را در گزارش این صفحه مرور کردیم، جدول‌هایی که داده‌هایش از مقایسه این آمارها استخراج شده است، می‌تواند تصویر روشنی از وضعیت امروز صنعت نشر به دست دهد.

مقایسه میزان افزایش عناوین کتاب‌های منتشر شده		
۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰	۸٫۹ درصد	↑
۱۴۰۰ نسبت به ۱۳۹۹	۱۲ درصد	↑

مقایسه میزان شمارگان کتاب		
۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰	۴٫۸۷ درصد	↑
۱۴۰۰ نسبت به ۱۳۹۹	۷٫۸ درصد	↓

مقایسه میزان شمارگان کتاب تالیفی بزرگسال		
۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰	۱۷٫۵ درصد	↑
۱۴۰۰ نسبت به ۱۳۹۹	۸ درصد	↑

مقایسه میزان شمارگان کتاب ترجمه بزرگسال		
۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰	۱۳ درصد	↑
۱۴۰۰ نسبت به ۱۳۹۹	۱۱ درصد	↑

مقایسه میزان شمارگان کتاب تالیفی کودک و نوجوان		
۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰	۱٫۲ درصد	↑
۱۴۰۰ نسبت به ۱۳۹۹	۱۳٫۷ درصد	↓

مقایسه میزان شمارگان کتاب ترجمه کودک و نوجوان		
۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰	۵ درصد	↓
۱۴۰۰ نسبت به ۱۳۹۹	۷ درصد	↓

مقایسه میزان افزایش میانگین قیمت کتاب		
۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰	۴۲ درصد	↑
۱۴۰۰ نسبت به ۱۳۹۹	۶۲ درصد	↑

مقایسه میزان افزایش قیمت تمام شده هر صفحه کتاب		
۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰	۴۸ درصد	↑
۱۴۰۰ نسبت به ۱۳۹۹	۵۰ درصد	↑

مقایسه میزان افزایش تالیف کتاب جاب اول		
۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰	۷٫۸ درصد	↑
۱۴۰۰ نسبت به ۱۳۹۹	۱۳٫۴ درصد	↑

مقایسه میزان افزایش انتشار کتاب تالیفی در حوزه ادبیات		
۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰	۲۰ درصد	↑
۱۴۰۰ نسبت به ۱۳۹۹	۴ درصد	↑

مقایسه میزان افزایش انتشار کتاب تالیفی در حوزه علوم اجتماعی		
۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰	۱۷٫۸ درصد	↑
۱۴۰۰ نسبت به ۱۳۹۹	۲۲ درصد	↑

مقایسه میزان افزایش انتشار کتاب تالیفی در حوزه علوم		
۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰	۱۹ درصد	↑
۱۴۰۰ نسبت به ۱۳۹۹	۱۴ درصد	↑

مقایسه میزان افزایش انتشار کتاب تالیفی در حوزه دین		
۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰	۲۲ درصد	↑
۱۴۰۰ نسبت به ۱۳۹۹	۲٫۷ درصد	↑